

Dante Alighieri potrestá kováře za to, že říká jeho báseň s vulgárními výrazy.

Proslulý italský básník, jehož sláva nikdy neutuchne, florentský Dante Alighieri, bydlil ve Florencii v sousedství rytířské rodiny Ademariů. A stalo se, že mladý rytíř z této rodiny byl obviněn z nějakého přečinu a měl ho soudit jeden z městských hodnostářů, který se s Dantem dobře znal. Jinoch ho poprosil, aby se za něj přimluvil, a Dante odpověděl, že to rád udělá.

Po obědě vyšel z domu, aby tu záležitost vyřídil. Když prošel kolem brány svatého Petra, spatřil kováře, jak buší do železa na kovaččině a přitom odříkává Dantovy verše. Všelijak je kopolil, převracel a měnil a protahoval hlásky, jako by zpíval nějakou odrhovačku. Danta to urazilo. Beze slova vešel do kovářny, kde měl kovář spoustu náradí. Chytil kladivo a vyhodil je na ulici, chytil kleště a vyhodil je na ulici, popadl váhy a vyhodil je na ulici, a stejně udělal s jiným náradím. Kovář se zlostně ohlédl a řekl:

„Co to děláte? Copak jste se zbláznil?“

Dante odpověděl:

„A co děláš ty?“

„Své řemeslo,“ odpověděl kovář, „ale vy mi poškozujete náradí a házíte je na ulici.“

Nato Dante:

„Jestli nechceš, abych poškozoval tvoje věci, nepoškozuj ty moje.“

„A co vám poškozují?“ divil se kovář.

„Říkáš mou knihu, ale ne tak, jak jsem ji napsal. Nemám jiné řemeslo, a ty mi ho kazíš.“

Kovář nevěděl, co odpovědět, zamračeně posbíral náradí a vrátil se k práci. A když se mu zachtělo říkat si verše, zvolil si knihu o Tristanovi nebo Lancelotovi a Danta nechal na pokoji.

Dante šel na úřad, jak si předsevzal. Cestou uvažoval o tom, že mladý muž z rodiny Ademariů, za kterého se měl přimluvit, je vlastně zpupný a nevychovaný klacek. Když se projížděl městem, držel vždycky nohy tak daleko od koně, že mu v úz-

kých městských uličkách musili chodci utírat špičky bot. Sám toho byl často svědkem. Podobné mravy se Dantovi odjakživa přičily. Dante řekl úředníkovi.

„Má se před vámi zodpovídat ten a ten mladý muž pro ten a ten přestupek. Přimlouvám se za něj, i když má způsoby, které by si zaslouhovaly přísného trestu. Soudím, že omezovat veřejné právo je těžký přestupek.“

A Dante to neříkal hluchému. Hodnostář se okamžitě zeptal, o jakém omezování veřejného práva to mluví.

„Když jede na koni městem,“ odpověděl Dante, „natahuje nohy do stran, a kdo jde okolo, udělá nejlépe, když se vrátí, protože nemůže pokračovat v cestě.“

Úředník řekl:

„A myslíš, že je to maličkost? Je to přestupek nejhrubšího zrna.“

„Jsem jejich sused,“ doložil Dante, „a doporučuji ho vaší přízni.“

A vrátil se domů. Jinoch se ho ptal, jak to dopadlo, a Dante mu řekl:

„Jeho odpověď nebyla špatná.“

Za několik dní předvolali jinocha k soudnímu výslechu. Přečetli jeho provinění a pak dal soudce přečíst ještě jedno, o té jízdě zešíroka. Rytíř viděl, že mu teď najednou kladou za vinu dvě věci, a řekl si:

„To jsem si dal! Domníval jsem se, že mě po Dantově přimluvě osvobodí, a zatím mě čeká dvojnásobný trest.“

Když se vrátil domů, vyhledal Danta a řekl mu:

„Posloužil jsi mi na mou duši dobře! Nežli jsi tam šel, chtěl mě soudce odsoudit pro jednu věc, a teď mě chce odsoudit pro dvě.“ A pokračoval rozlíceně: „Jestli mě odsoudí, mám dost peněz, abych zaplatil pokutu. Ale nikdy to neodpustím tomu, kdo mi to spískal.“

„Přimlouval jsem se za vás tak,“ řekl Dante, „že ani kdybyste byl můj syn, nemohl jsem pro vás udělat víc. Jestli na to soudce nic nedá, není to moje vina.“

Rytíř jen potřásl hlavou a šel domů.

Za několik dní byl odsouzen pro první přestupek k pokutě tisíc lir a k další pokutě tisíc lir za to, že držel při jízdě nohy od sebe.

Rytíř Ademari a celá jeho rodina to Dantovi nikdy nepromi-
nuli. A to byla také hlavní příčina, proč byl za nějaký čas vypo-
vězen jako stoupenec strany bílých z Florencie a zemřel pak ve
vyhnanství v Ravenně k velké hanbě svého rodného města.

*Dante Alighieri slyší, jak mezkař říká jeho verše a do toho křičí
„Hyje“. Přetáhne ho přes záda a řekne mu: „To jsem tam nena-
psal.“*

Při poslední povídce jsem si vzpomněl na jiný, docela krátký
a velmi pěkný příběh o tomto básníkovi.

Zmíněný Dante se jednoho dne procházel v jedné z florent-
ských ulic. Měl drátěný límec a na zápěstích kožené nátep-
níky, jak bývalo tehdy zvykem. Potkal mezkaře, který vezl ná-
klad smetí, šel za osly a říkal si Dantovu báseň. Po několika
verších šlehl vzdycky osly a vykřikl na ně: „Hyje!“ Když šel
okolo Danta, pleskl ho básník nátepníkem přes záda a řekl
mu:

„To ‚Hyje‘ jsem tam nedal.“

Muž nevěděl, kdo je to Dante, ani proč mu to ten pán říká.
Začal práskat do oslů a křičel na ně: „Hyje, hyje!“ Když už byl
dost daleko, obrátil se k Dantovi, vyplázl na něj jazyk, udělal
na něho dlouhý nos a vykřikl:

„Trhni nohou!“

Když to Dante slyšel, řekl:

„Nedám jediné své slovo za tvých sto.“

Jak krásná odpověď, plná filozofie! Mnozí jiní by se byli roz-
běhli za mezkařem, byli by mu nadávali a hrozili nebo dokonce
za ním házeli kamením. Ale rozšafný básník pouze zahanbil
mezkaře a všichni, kdo to slyšeli, chválili moudrou odpověď,
kterou tomu prostáčkovi dal.

*Dante radí ošklivému Janovanovi, jak získat přízeň milované
ženy.*

V Janově žil velmi učený muž, který se vyznal v mnoha vě-
dách, ale byl malý a velmi škaredý. Přesto se vášnivě zamiloval
do jisté janovské krasavice, která, buď proto že byl tak ošklivý,
nebo proto že ona byla tak ctnostná, jeho lásku vůbec neopěto-

vala, ba nikdy se na něj ani nepodívala a vyhýbala se mu, jak
jen mohla.

Učenec si zoufal. Pak slyšel vyprávět o nevšední moudrosti
Danta Alighieriho, který se tehdy zdržoval v Ravenně, a rozhodl
se, že tam zajede, aby ho spatřil a sprátelil se s ním a aby ho
požádal o pomoc a radu, jak si naklonit milovanou ženu nebo
alespoň dosáhnout, aby jí nebyl tak protivný.

A tak se vydal na cestu a přijel do Ravenny. Podařilo se mu
získat pozvání na hostinu, kde byl také Dante. Seděl u stolu
velmi blízko od něho. Když se naskytla příležitost, řekl mu Ja-
novan:

„Pane Dante, slyšel jsem hodně o vaší moudrosti a proslu-
losti, které se těšíte. Směl bych vás požádat o radu?“

Dante odpověděl:

„Jen abych vám ji dovedl dát!“

„Zamiloval jsem se,“ pokračoval Janovan, „a mám tu ženu
nad pomyslení rád. Nejenže mi nikdy neposkytla svou lásku,
ale nepotěšila mě ani jediným pohledem.“

Dante ho vyslechl, všiml si, jak je ošklivý, a řekl:

„Pane, rád bych pro vás učinil všechno, co by vám mohlo
oblažít. V tom, oč jste mě právě žádal, mohu vám poradit jen
jedno. Jistě víte, že těhotné ženy mívají velmi zvláštní choutky.
Bylo by proto dobře, kdyby žena, kterou tolik milujete, přišla
do jiného stavu. Takové ženy zatouží často po prapodivných vě-
cech a mohlo by se stát, že zatouží po vás. Tak by se vám mo-
hlo splnit vaše přání. Jinak to není možné.“

Po té kousavé odpovědi řekl Janovan:

„Pane Dante, radíte mi dvě věci, které jsou ještě těžší než to,
oč jsem původně žádal. Je těžké to zařídit tak, aby ta žena otě-
hotněla, protože se to dosud nikdy nestalo, a ještě nesnadnější
by bylo přimět ji, až bude v jiném stavu, aby chtěla právě mě.
Je přece spousta jiných věcí, které by se jí mohly zalíbit. Ale ví
Bůh, že moje otázka zasluhovala právě takovou odpověď, jakou
jste mi dal.“

A milý Janovan poznal, že ho Dante odhadl mnohem lépe
nežli on sám sebe a že je tak ošklivý, že jen málo žen před ním
neuteče. Sprátelil se pak s Dantem, zůstal v jeho domě několik
dní a velmi dobře se spolu celý ten čas bavili.

Janovan byl učenec, ale jako většina z nich nebyl žádný filo-

zof. Filozofie nás učí vidět všechno tak, jak to ve skutečnosti je. A kdo nepozná nejprve sám sebe, nemůže nikdy pochopit věci kolem sebe. Kdyby se byl ten muž podíval do zrcadla, do skutečného nebo jen v duchu, byl by si uvědomil, jak vypadá, a pochopil by, že krásná žena, zejména je-li ctnostná, touží, aby muž, který ji miluje, vypadal jako člověk, a ne jako netopýr.

Ale zdá se, že o většině lidí platí známé úsloví: „Není horší klam než ten, kterým klameme sami sebe.“

KALHOTY SVATÉHO FRANTIŠKA

Mnich minorita spí se ženou Buccia Malpanna z Amelie a nechá u ní kalhoty. Bratr Dominik namluví manželovi, že jsou to zázračné kalhoty svatého Františka, a Buccio uvěří.

V městě Amelii žil prostáček jménem Buccio Malpanno a měl ženu Kateřinu, pětadvacetiletou, dosti hezkou a milou, zejména k mladému mnichu Antoniovu z řádu menších bratří. Dvořil se jí a často ji navštěvoval. Snad protože Buccio se neměl příliš k světu, nebyl ani moc chytrý, a jedno ke druhému, zkrátka náš mnich užíval s paní Kateřinou více potěšení než sám manžel.

Jednou, když musil Buccio v noci na stráž, jak to bývá v mnoha městech zvykem, rozhodl se mnich, že se půjde pomilovat s donnou Kateřinou. Jelikož věděl, že většina mnichů páchne trochu kozlečinou, svlékl si z pocené lněné prádlo a vzal si jemné a čisté. Když přišel k ženě do ložnice a ulehl s ní do postele, svlékl si bílé spodky a přehodil je přes pelest. A náhodou se stalo, že se Buccio chtěl vrátit domů dřív než obvykle a dostal od velitele strážní povolení.

Došel ke vratům, zastrčil klíč do dírky a otočil jím, aby otevřel dveře. Mnich, velmi podezřavý a opatrný, zaslechl šramot, okamžitě vstal, popadl kutnu a ostatní kusy šatstva, vyskočil oknem, které nebylo příliš vysoko nad zemí, a šel spánembohem. Ale zapomněl na pelesti ty kalhoty.

Buccio vešel do ložnice a lehl si na své místo v posteli, které bylo chvíli předtím vysvěceno. Spali až do bílého dne, protože

toho měli oba zapotřebí. Pan manžel byl unaven od té noční stráže a manželka od toho, jak vrtěla zadkem. Ráno Buccio otevřel okno, spatřil na pelesti nohavice, myslil si, že jsou jeho, a chtěl si je obléci. Ale podíval se na truhlu a tam ležely ještě jedny. Řekl si:

„Copak tohle znamená? Přece nenosím dva páry nohavic.“ Poznal, že spodky na pelesti nejsou jeho, strčil je do truhly a oblékl si svoje. Vrtalo mu hlavou, čím asi jsou ty druhé kalhoty, které podle velikostí musily patřit nějakému obru, a byl tak zarmoucen, že skoro nejedl.

Mnich Antonio poznal svůj omyl, mrzelo ho, že tam zapomněl kalhoty, a tajně si pro ně vzkázal paní Kateřině. Ta o ničem nevěděla, nic nenašla, a když si všimla, jak je muž zakaboněný, dovědla se, že našel kalhoty a někam je uložil. Dostala velký strach, i když to nedávala najevo. Nemohla splnit přání svého milence a odpověděla mu, že spodky našel manžel a že neví, kam je dal. Byla velmi nešťastná, protože věděla, že se nemůže na nic vymluvit, a umírala strachy, jak to dopadne.

Když se o tom dověděl mnich, pochopil, že jsou oba dva v pěkné kaši. Svěřil se se svými starostmi jinému mnichu, bratru Dominikovi, s nímž byl velmi zadobře a kterému neobvykle důvěřoval, protože byl učený, zkušený a mnohem starší než on. Bratr Dominik ho nejprve důkladně pokáral. Ale aby neměl rád a bratr Antonio ostudu, řekl mu nakonec:

„Pokusím se Bucciovi vymluvit jeho podezření. Pojd' se mnou, vyhledáme ho. A nech mluvit mě.“

Vydali se na cestu a chodili tak dlouho, až potkali Buccia. Šli k němu, bratr Dominik ho pozdravil, vzal ho za ruku, zahleděl se mu do tváře a řekl:

„Buccio, tebe něco trápí.“

„Mě?“ odpověděl Buccio. „Vůbec nic.“

„Vím to.“ pokračoval bratr Dominik, „protože mi to vyjevili svatý František. Už delší dobu se k tobě chystám pro relikvii, kterou až do této doby nosila tvoje manželka. Abys tomu rozuměl. Máme v klášteře relikvii a ta má zázračnou moc, že dopomůže bezdětným ženám, aby porodily. Jsou to kalhoty svatého Františka, a často je za tím účelem důvěrně půjčujeme. Když nám je onehdy nesla jedna žena zpátky do sakristie, potkala tvou manželku a vyprávěla jí o jejich zázračné vlastnosti.“

Donna Kateřina nemá děti a velmi snažně mě o ty kalhoty prosila, aby prý jí svatý František prokázal tu milost a mohla rodit děti, jak po tom touží. Pro lásku k tobě jsem jí je půjčil a nosila je několik dní. Je mnoho žen, co nemají děti a chtějí od nás ty kalhoty. Hledíme jim vyhovět a vycházíme jim vstříc snad ochotněji, než by se slušelo. Musil jsem ti to vysvětlit, abys neměl starosti. A nemáš-li nic proti tomu, rádi bychom si pro ně šli, s veškerou patřičnou úctou, protože to je vzácná paměti-hodnost, symbol chudoby a pokory.“

Po těch slovech řekl Buccio:

„Věřím, že jste opravdu anděl Páně. Zbavil jste mě všech pochybností. Měl jsem podezření na to nejhorší, ale všechno se obrátilo v dobré.“

Šli pak s Bucciem do jeho domu. Když tam přišli, řekl mnich: „Kde máš tu posvátnou relikvii?“

Buccio je zavedl k truhle, kde měl spoustu různých věcí, a řekl:

„Tady jsou.“

Manželka byla u toho. Když mnich viděl, kam je Buccio schoval, vytáhl hedvábnou roušku a pravil:

„Buccio, copak se takhle zachází s tak vzácnou věcí? Máš na svědomí smrtelný hřích.“

Vzal relikvii, zabalil ji do hedvábné roušky a začal zpívat „De profundis clamavi“ a jiné žalmy, aby Buccio tím spíš uvěřil jeho výmyslu. Kromě toho mu řekl, že se musí vyzpovídat, protože se choval k ostatku neuctivě, a proto upadl do klatby. Po zpovědi ho klepl hůlkou, čímž prý ho vrací do lůna církve svaté, a uložil mu různá pokání, která všechna byla na prospěch bratra Antonia, takže mnich teď mohl obcovat s Kateřinou, kdy se mu líbilo.

Největší radost z toho měl bratr Antonio, který se teď po libosti mohl scházet se svou Kateřinou. Dobrý Buccio svatě věřil, co řekl bratr Dominik, a čekal, že co nevidět paní Kateřina otěhotní. Ale čekal nadarmo, protože donna Kateřina celý život neměla děti, i když se o to s bratrem Antoniem poctivě přičiňovala.

A bratr Dominik si odnesl zpátky do kláštera tu kařatou relikvii, kterou nikdy předtím ani potom nepůjčil žádné ženě, tak jako ji nepůjčil ani paní Kateřině.